

OIKEUSAPU JA JULKINEN PUOLUSTUS

B 14.1 OIKEUSAPULAKI (5.4.2002/257, viim. muut. 19.12.2008/927)

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 LUKU

Oikeusavun sisältö

1 § Oikeusavun yleiset edellytykset ja sisältö

Oikeusapua annetaan valtion varoin henkilölle, joka tarvitsee asiantuntevaa apua oikeudellisessa asiassa ja joka taloudellisen asemansa vuoksi ei kykene itse suorittamaan sen hoitamisen vaatimia menoja.

Oikeusapuun kuuluu oikeudellinen neuvonta, tarpeelliset toimenpiteet sekä avustaminen tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa sekä vapautus eräistä asian käsittelyyn liittyvistä menoista siten kuin tässä laissa säädetään.

2 § Oikeusapuun oikeutetut

Oikeusapua annetaan henkilölle, jolla on kotikunta Suomessa taikka koti- tai asuinpaikka toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa. (19.11.2004/972)

Lisäksi oikeusapua annetaan 1 momentissa säädetyistä edellytyksistä riippumatta, jos henkilön asia käsitellään Suomen tuomioistuimessa tai jos oikeusapuun on erityistä syytä. Oikeusapuun kuuluvaa oikeudellista neuvontaa annetaan 1 momentissa säädetyistä edellytyksistä riippumatta kansainvälisluonteisten oikeudenkäyntien helpottamisesta tehdyssä yleissopimuksessa (SopS 47/1988) määrätyin edellytyksin.

Oikeusapua ei anneta yhtiölle tai yhteisölle. Oikeusapua annetaan elinkeinonharjoittajan elinkeinotoimintaa koskevassa muussa kuin tuomioistuinasiassa vain, jos siihen on erityistä syytä huomioon ottaen toiminnan laatu ja laajuus, elinkeinonharjoittajan taloudellinen ja henkilökohtainen tilanne ja olosuhteet kokonaisuudessaan.

3 § (19.12.2008/927) Oikeusavun taloudelliset edellytykset

Oikeusapua annetaan hakemuksesta korvauksetta tai omavastuusuutta vastaan hakijan taloudellisen aseman perusteella. Hakijan taloudellinen asema arvioidaan hänen kuukausittain käytettävissään olevien varojen (käyttövara) ja varallisuuden perusteella. Käyttövara lasketaan hakijan ja hänen aviopuolisonsa taikka hänen kanssaan avioliit-

tonomaisissa olosuhteissa tai rekisteröidyssä parisuhteessa elävän kuukausittaisten tulojen, välttämättömien menojen ja elatusvelvollisuuden perusteella. Jos hakija on epäiltyinä tai vastaajana rikosasiassa taikka jos puoliset ovat toistensa vastapuolina tai asuvat pysyvästi välien rikkoutumisen vuoksi erillään, oikeusapu määräytyy vain hakijan taloudellisen aseman perusteella.

Oikeusapua annetaan henkilölle, jonka käyttövara ja varallisuus eivät ylitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin vahvistettavaa määrää. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin huomioon otettavista tuloista ja menoista sekä elatusvelvollisuuden vaikutuksesta käyttövaraa laskettaessa, varallisuuden huomioon ottamisesta sekä niistä perusteista, joita noudatetaan määrättäessä oikeusapua saaneen omavastuuosuus.

Hakija saa oikeusapua käyttövarastaan aiheutuvien rajoitusten estämättä, jos hän osoittaa, ettei kykene vastaamaan asian käsittelyn edellyttämistä kustannuksista sen vuoksi, että elinkustannukset ovat Suomea korkeammat siinä Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jossa hänellä on koti- tai asuinpaikka.

L:lla 927/2008 muutettu 3 § tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

3 § Oikeusavun taloudelliset edellytykset

Oikeusapua annetaan hakemuksesta korvauksetta tai omavastuuosuutta vastaan hakijan taloudellisen aseman perusteella. Hakijan taloudellinen asema arvioidaan tekemällä laskelma hänen kuukausittain käytettävissään olevista varoista (*käyttövara*). Laskelma laaditaan hakijan ja hänen aviopuolionsa tai hänen kanssaan avioliitonomaisissa olosuhteissa elävän kuukausittaisten tulojen, välttämättömien menojen, varallisuuden ja elatusvelvollisuuden perusteella.

Oikeusapua annetaan henkilölle, jonka käyttövara ei ylitä valtioneuvoston asetuksella tarkemmin vahvistettavaa määrää. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin huomioon otettavista tuloista ja menoista sekä varallisuuden ja elatusvelvollisuuden vaikutuksesta käyttövaraa laskettaessa sekä niistä perusteista, joita noudatetaan määrättäessä oikeusapua saaneen omavastuuosuus. Vähäisestä oikeudellisesta neuvosta ei peritä omavastuuosuutta.

Hakija saa oikeusapua käyttövarastaan aiheutuvien rajoitusten estämättä, jos hän osoittaa, ettei kykene vastaamaan asian käsittelyn edellyttämistä kustannuksista sen vuoksi, että elinkustannukset ovat Suomea korkeammat siinä Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa, jossa hänellä on koti- tai asuinpaikka. (19.11.2004/972)

Oikeusapua ei anneta, jos hakijalla on kysymyksessä olevan asian kattava oikeusturvavakuutus. Tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa oikeusapua voidaan kuitenkin myöntää siltä osin kuin kustannukset ylittävät vakuutusyhtiön korvausvelvollisuuden ylärajaksi vakuutussopimuksessa määritellyn enimmäiskorvausmäärän, jos siihen on erityisiä syitä ottaen huomioon oikeusavun saajan oikeusturvan tarve ja asian laatu ja laajuus. Oikeusapupäätöksessä on asetettava enimmäistuntimäärä avustajalle korvattaville toimenpiteille. Jos hakija on taloudellisen asemansa perusteella oikeutettu oikeusapuun korvauksetta, oikeusapu voidaan kuitenkin myöntää myös vakuutuksen omavastuuosuuden kattamiseen.

3 a § (19.12.2008/927) Vähäinen oikeudellinen neuvonta

Hakijan taloudellista asemaa ei tarvitse selvittää silloin, kun hakijalle annetaan vähäistä oikeudellista neuvontaa puhelimitse tai muuta sähköistä etäviestintä käyttäen. Vähäisestä oikeudellisesta neuvonnasta ei peritä omavastuuosuutta.

L:lla 927/2008 lisätty 3 a § tulee voimaan 1.12.2009.

3 b § (19.12.2008/927) Oikeusturvavakuutuksen vaikutus oikeusapuun

Oikeusapua ei anneta, jos hakijalla on kysymyksessä olevan asian kattava oikeusturvavakuutus. Tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa tuomioistuin voi kuitenkin myöntää oikeusavun siltä osin kuin kustannukset ylittävät vakuutusyhtiön korvausvelvollisuuden ylärajaksi vakuutus sopimuksessa määritellyn enimmäiskorvausmäärän. Edellytyksenä on, että hakija esittää oikeusaputoimiston antaman selvityksen hakijan taloudellisista olosuhteista ja selvityksen asian käsittelyn edellyttämistä välttämättömistä toimenpiteistä sekä että oikeusavun myöntämiseen on erityisiä syitä ottaen huomioon oikeusavun saajan oikeusturvan tarve sekä asian laatu ja laajuus. Tuomioistuimen on tällöin asetettava enimmäistuntimäärä avustajalle korvattaville toimenpiteille. Tämä tuntimäärä ei voi kerrallaan ylittää 30 tuntia, jollei tuomioistuin asian erityisen laajuuden vuoksi toisin määrää. Pyyntö oikeusavun jatkamisesta on tehtävä hyvissä ajoin ennen kuin tuntimäärä on tullut täyteen. Jos hakija on taloudellisen asemansa perusteella oikeutettu oikeusapuun korvauksetta, oikeusapu voidaan kuitenkin myöntää myös vakuutuksen omavastuuosuuden kattamiseen.

L:lla 927/2008 lisätty 3 b § tulee voimaan 1.12.2009.

4 § Oikeusapuun kuuluvat etuudet

Oikeusavun myöntäminen vapauttaa edun saajan velvollisuudesta suorittaa:

- 1) palkkiota ja korvausta tämän lain nojalla määrätylle tai hyväksytylle avustajalle kokonaan tai osittain sen mukaan kuin oikeusapupäätöksessä todetaan;
- 2) palkkiota ja korvausta asian käsittelyssä tarvitsemastaan tulkkaus- ja käänösavusta; sekä
- 3) käsittelymaksua, toimituskirjamaksua ja erillisten kustannusten korvausta pääasiaa käsittelevässä viranomaisessa; vastaavia maksuja ei peritä myöskään muissa viranomaisissa niiden suorittamista toimenpiteistä ja antamista toimituskirjoista, jotka ovat tarpeen asian hoitamiseksi.

Valtion varoista suoritetaan oikeusapua saaneen asianosaisen nimeämälle todistajalle maksettavat korvaukset. Muut oikeusapua saaneen toimesta tuomioistuimessa tapahtuneesta todistelusta aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista, jos todistelu on ollut asian selvittämiseksi tarpeen.

Jos muu oikeusapua saanut asiaan osallinen kuin rikosasian vastaaja on määrätty asian selvittämisen vuoksi saapumaan henkilökohtaisesti tuomioistuimeen, korvataan hänen tuomioistuimeen saapumisestaan aiheutuneet kustannukset valtion varoista.

Lisäksi oikeusavun myöntäminen vapauttaa edun saajan velvollisuudesta suorittaa tuomion tai päätöksen täytäntöönpanosta valtiolle suoritettavia ulosottomaksuja ja etukä-

teen perittäviä kuluja. Kaikki välttämättömät täytäntöönpanokulut suoritetaan valtion varoista, jos niitä ei voida saada vastapuolelta perityiksi. (19.11.2004/972)

Oikeusavun myöntäminen toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa vapauttaa 4 momentissa tarkoitettulla tavalla ulosottomaksuista ja kuluista, jos tuomio pannaan täytäntöön Suomessa. (19.11.2004/972)

5 § Oikeusapuun kuuluvat avustajan toimenpiteet

Yksittäisessä asiassa oikeusapuun kuuluvat ne oikeusavustajan toimenpiteet, jotka asiassa ovat tarpeen huomioon ottaen asian laatu ja merkitys, riidan kohteen arvo ja olosuhteet kokonaisuudessaan. Oikeusapu voidaan rajata koskemaan määrättyjä toimenpiteitä. Tällaista määräystä voidaan myöhemmin laajentaa, jos siihen on aihetta.

Oikeusapu kattaa avustajan toimenpiteet enintään 80 tunnilta. Asiaa käsittelevä tuomioistuimien voi kuitenkin päättää, että oikeusavun antamista jatketaan. Edellytyksenä on, että oikeusavun saaja esittää selvityksen asian käsittelyn edellyttämistä välttämättömistä toimenpiteistä sekä että oikeusavun jatkamiseen on erityisiä syitä ottaen huomioon oikeusavun saajan oikeusturvan tarve sekä asian laatu ja laajuus. Tuomioistuimen on tällöin asetettava enimmäistuntimäärä avustajalle korvattaville toimenpiteille. Tämä tuntimäärä ei voi kerrallaan ylittää 30 tuntia, jollei tuomioistuin asian erityisen laajuuden vuoksi toisin määrää. Pyyntö oikeusavun antamisen jatkamisesta on tehtävä hyvissä ajoin ennen kuin tuntimäärä on tullut täyteen. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Oikeusapu kattaa avustajan toimenpiteet enintään sadalta tunnilta. Asiaa käsittelevä tuomioistuin voi kuitenkin päättää, että oikeusavun antamista jatketaan, jos siihen on erityisiä syitä ottaen huomioon oikeusavun saajan oikeusturvan tarve sekä asian laatu ja laajuus. Tuomioistuimen on tällöin asetettava enimmäistuntimäärä avustajalle korvattaville toimenpiteille.

Oikeusavusta ulkomailla käsiteltävässä asiassa säädetään 23 §:ssä.

6 § Oikeusavun sisältö eräissä tapauksissa

Hakijalle, jonka ei katsota tarvitsevan oikeusavustajaa, mutta joka olisi taloudellisen asemansa perusteella oikeutettu oikeusapuun ilman omavastuusuutta, voidaan oikeusapuna myöntää 4 §:n 1 momentin 2 ja 3 kohdassa ja 2–4 momentissa mainitut etuudet.

Oikeusapuun ei kuulu avustaminen:

- 1) yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävässä hakemusasiassa, ellei siihen ole erityisen painavia syitä;
- 2) yksinkertaisessa rikosasiassa, jossa yleisen rangaistuskäytännön mukaan ei ole odotettavissa sakkoa ankarampaa rangaistusta tai jossa muutoin odotettavissa olevaan rangaistukseen ja asian selvitettyyn tilaan nähden syytetyn oikeusturva ei edellytä avustajan käyttämistä;
- 3) asiassa, joka koskee verotusta tai julkista maksua, ellei siihen ole erityisen painavia syitä; eikä

4) asiassa, jossa oikaisuvaatimus- tai valitusoikeus perustuu kunnan tai muun julkisyhteisön jäsenyyteen.

Edellä 2 momentissa tarkoitetuissa asioissa julkinen oikeusavustaja voi kuitenkin tarvittaessa antaa oikeudellisia neuvoja ja laatia tarvittavia asiakirjoja.

7 § Oikeusavun rajoitukset

Oikeusapua ei anneta, jos:

- 1) asialla on hakijalle vähäinen merkitys;
- 2) se olisi selvästi tarkoituksetonta verrattuna hakijalle siitä koituvaan hyötyyn;
- 3) asian ajaminen olisi oikeuden väärinkäyttämistä; tai
- 4) asia perustuu siirrettyyn oikeuteen ja on aihetta otaksua siirron tapahtuneen oikeusavun saamiseksi.

8 § Avustaja

Oikeusapua antaa julkinen oikeusavustaja. Tuomioistuinasioissa avustajaksi voidaan kuitenkin määrätä myös tehtävään suostumuksensa antanut yksityinen avustaja. Lisäksi yksityinen avustaja voidaan määrätä valtion oikeusaputoimistoista annetun lain (258/2002) 10 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa.

Yksityiseksi avustajaksi on määrättävä asianajaja tai muu oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan avustajaksi kelpoinen henkilö. Rikosasiassa epäillyn avustajaksi on määrättävä julkinen oikeusavustaja tai asianajaja taikka erityisestä syystä muu oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittanut henkilö, jos epäilty on pidätetty tai vangittu, jos häntä epäillään tai hänelle vaaditaan rangaistusta rikoksesta, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, tai tällaisen rikoksen yrityksestä tai osallisuudesta siihen taikka jos epäilty on 18 vuotta nuorempi.

Milloin oikeusavun saaja on itse ehdottanut avustajakseen kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön, tämä on määrättävä, jolleivät erityiset syyt toisin vaadi.

Avustaja on toimessaan velvollinen noudattamaan hyvää asianajotapaa.

9 § Avustajan vaihtaminen

Avustaja ei saa tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa ilman tuomioistuimen lupaa panna toista sijaansa. Sijaiseksi hyväksyttävän on täytettävä avustajan kelpoisuusvaatimukset.

Tuomioistuin voi käsiteltävänä olevassa asiassa ja oikeusaputoimisto muussa kuin tuomioistuimessa käsiteltävänä olevassa asiassa oikeusavun saajan tai avustajan perustellusta pyynnöstä tai pätevistä syistä omasta aloitteestaan peruuttaa avustajan määräyksen ja määrätä toisen avustajan.

2 LUKU

Oikeusapupäätös

10 § Oikeusavun hakeminen

Oikeusapua haetaan oikeusaputoimistolta. Hakijan on esitettävä selvitys taloudellisista olosuhteistaan ja asiasta, johon hän hakee oikeusapua. Oikeusaputoimisto voi hyväksyä myös hakijan avustajan hakijan puolesta tekemän hakemuksen. Taloudellisista olosuhteista ja asiasta esitettävästä selvityksestä säädetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Oikeusapua haetaan oikeusaputoimistolta. Oikeusapua voidaan hakea asian käsittelyn jokaisessa vaiheessa siihen asti, kunnes tuomioistuimessa käsiteltävä asia on saanut lainvoiman tai muun asian käsittely on päättynyt. Hakemus voidaan tehdä suullisesti tai kirjallisesti. Hakijan on esitettävä selvitys taloudellisista olosuhteistaan ja asiasta, jossa hän hakee oikeusapua. Taloudellisista olosuhteista ja asiasta esitettävästä selvityksestä säädetään tarkemmin oikeusministeriön asetuksella.

Valtion ja kunnan viranomainen, Kansaneläkelaitos, Eläketurvakeskus, eläkesäätiö ja muu eläkelaitos sekä vakuutuslaitos ovat velvollisia antamaan oikeusaputoimistolle sen pyynnöstä ja salassapitosäännösten estämättä hallussaan olevat tiedot, jotka oikeusaputoimistolle laissa säädetyn tehtävän vuoksi ovat välttämättömiä sen selvittämiseksi, onko hakija taloudellisen asemansa perusteella oikeutettu oikeusapuun ja onko hakijalla asian kattava oikeusturvavakuutus. Tämä velvollisuus koskee myös rahalaitosta, jos oikeusaputoimisto ei saa edellä mainituilta tahoilta riittäviä tietoja ja on perusteltua aihetta epäillä hakijan antamien tietojen riittävyyttä tai luotettavuutta. Pyyntö tulee esittää rahalaitokselle kirjallisena ja siitä on etukäteen annettava hakijalle tieto.

Oikeusaputoimisto voi 2 momentissa mainituin edellytyksin saada teknisen käyttöyhteyden avulla veroviranomaisilta ja Kansaneläkelaitokselta näiden henkilörekistereissä olevia salassa pidettäviä henkilötietoja hakijan taloudellisesta asemastaan antamien tietojen tarkistamista varten. Oikeusaputoimiston tulee etukäteen ilmoittaa hakijalle tästä mahdollisuudesta.

11 § Oikeusavun myöntäminen

Oikeusaputoimisto päättää oikeusavun myöntämisestä, jollei tässä tai muussa laissa toisin säädetä. Jos julkinen oikeusavustaja on esteellinen pääasiassa, oikeusavun hakija ohjataan tekemään hakemus toiseen oikeusaputoimistoon. Hakijan pyynnöstä päätös voidaan kuitenkin tehdä kyseisessä oikeusaputoimistossa, jolleivät olosuhteet edellytä siirtoa. Vastapuolta avustava julkinen oikeusavustaja ei kuitenkaan saa ratkaista oikeusapuhakemusta. Päätös voidaan toimittaa hakijan ilmoittamaan asiointiosoitteeseen. Hakijan katsotaan saaneen päätöksen tiedoksi, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä päätöksen lähettämisestä. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Oikeusaputoimisto päättää oikeusavun myöntämisestä, jollei muussa laissa toisin säädetä. Jos julkinen oikeusavustaja on esteellinen pääasiassa, oikeusavun hakija ohjataan tekemään hakemus toiseen oikeusaputoimistoon. Hakijan pyynnöstä päätös voidaan kuitenkin tehdä kyseisessä oikeusaputoimistossa, jolleivät olosuhteet edellytä siirtoa. Vastapuolta avustava julkinen oikeusavustaja ei kuitenkaan saa ratkaista oikeusapuhake-

musta. Päätös voidaan toimittaa hakijalle tiedoksi postitse. Tiedoksiannon katsotaan tapahtuneen, jollei muuta näytetä, seitsemäntenä päivänä siitä, kun päätös on hakijan ilmoittamalla osoitteella varustettuna annettu postin kuljetettavaksi.

Jos oikeusapua ei ole myönnetty hakemuksen mukaisesti, hakija voi saattaa kysymyksen oikeusavun myöntämisestä tuomioistuimen ratkaistavaksi 24 §:ssä säädetyn tavoin.

12 § Oikeusapumaksu

Oikeusaputoimisto perii hakijalta oikeusapumaksun oikeusavun myöntäessään tai toimittaessaan 11 §:n 2 momentissa tarkoitetun pyynnön tuomioistuimen ratkaistavaksi. Oikeusapumaksun suuruudesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Maksua ei peritä, kun oikeusapua myönnetään vähäisen neuvon antamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää vapautus maksusta taloudellisen aseman perusteella.

13 § Oikeusavun alkamisajankohta ja kesto

Oikeusapu voidaan myöntää hakemuspäivästä lukien tai, jos siihen on edellytykset, myös taannehtivasti koskemaan asiassa jo suoritettuja tarpeellisia toimenpiteitä. Jos hakemus on tehty vasta sen jälkeen kun asia on tuomioistuimessa ratkaistu, oikeusapu ei kuitenkaan koske tämän ratkaisun antamista edeltäneitä toimenpiteitä. Oikeusapu on myöntämisestä lähtien voimassa kaikissa oikeusasteissa, joissa asiaa käsitellään. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Oikeusapu voidaan myöntää hakemuspäivästä lukien tai, jos edellytykset siihen ovat olemassa, myös taannehtivasti koskemaan asiassa jo suoritettuja tarpeellisia toimenpiteitä. Oikeusapu on voimassa kaikissa oikeusasteissa, joissa asiaa käsitellään.

2 momentti on kumottu L:lla 19.12.2008/927, joka tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Muutoksenhakutuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa oikeusapua ei voida myöntää taannehtivasti koskemaan muutoksenhakua edeltäneitä toimenpiteitä, ellei hakija saata todennäköiseksi, että hän ei ole pätevistä syistä hakenut oikeusapua aikaisemmin.

Hallintotuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa myönnetty oikeusapu ei käsitä aikaisemmassa hallintomenettelyssä eikä hallintolainkäyttölain (586/1996) 1 §:n 2 momentissa tarkoitetussa lainkäyttöviranomaisessa suoritettuja toimenpiteitä eikä vakuutusoidessa myönnetty oikeusapu sitä edeltäneen käsittelyn toimenpiteitä. Jos tuomioistuin palauttaa asian hallintoviranomaisen tai edellä tarkoitetun lainkäyttöviranomaisen käsiteltäväksi, yksityiselle avustajalle annettu määräys on voimassa myös tässä viranomaisessa, jos asian palauttava tuomioistuin niin määrää.

Tuomioistuimen siirtäessä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 4 luvun 8 tai 9 §:n nojalla rikosasian toiseen tuomioistuimeen tai ylemmän tuomioistuimen siirtäessä saman luvun 10 §:n nojalla sen tutkittavaksi saatetun rikosasian sellaiseen alempaan tuomioistuimeen, joka ei ole sitä aikaisemmin käsitellyt, jää siinä asiassa oikeudenkäyntiavustajalle annettu määräys voimaan, jollei siirtävä tuomioistuin toisin määrää.

14 § Oikeusapupäätöksen sisältö

Oikeusapupäätös annetaan kirjallisena. Siitä tulee ilmetä:

- 1) asia, johon oikeusapu myönnetään;
- 2) hakijan taloudellinen asema;
- 3) päivämäärä, mistä lukien oikeusapu myönnetään;
- 4) mitä etuuksia oikeusapuun sisältyy;
- 5) oikeusavun saajan mahdollinen omavastuuosuus; sekä
- 6) avustajan nimi.

15 § Taloudellisten olosuhteiden muuttuminen

Oikeusavun saajan on toimeksiannon kestäessä ilmoitettava oikeusaputoimistolle taloudellisissa olosuhteissaan tapahtuvista muutoksista. Avustajan on muistutettava päämies-tään edellä mainitusta velvollisuudesta, kun tämän taloudelliset olosuhteet muuttuvat.

16 § Oikeusapupäätöksen muuttaminen ja oikeusavun lakkaaminen

Jos oikeusavun myöntämisedellytyksiä ei ole ollut olemassa tai ne ovat muuttuneet taikka lakanneet, voi oikeusaputoimisto muuttaa oikeusapupäätöksen tai päättää, että oikeusavun antaminen lakkaa. Hakija voi saattaa oikeusapupäätöksen muuttamista ja oikeusavun lakkaamista koskevan kysymyksen 24 §:ssä säädetyin tavoin siinä mainitun tuomioistuimen ratkaistavaksi.

Pääasiaa käsittelevä tuomioistuin voi aina 1 momentissa mainituin edellytyksin käsitel-tävänänsä olevassa asiassa muuttaa oikeusapupäätöstä tai päättää oikeusavun lakkaami-sesta.

Oikeusavun saajan omavastuuosuutta muutettaessa määrätään, sovelletaanko uutta pää-töstä taannehtivasti. Oikeusavun lakkaamisesta päätettäessä määrätään, onko oikeus- apua saaneen suoritettava valtiolle korvaus saamastaan oikeusavusta, sekä vahvistetaan korvauksen määrä.

Julkinen oikeusavustaja voi hoitaa aloitetun toimeksiannon loppuun, vaikka oikeusavun saaja taloudellisessa tilanteessaan tai asiassa tapahtuneiden muutosten johdosta ei enää ole oikeutettu oikeusapuun. Tältä osin oikeusaputoimiston palveluista peritään täysi korvaus.

3 LUKU

Korvaukset

17 § Yksityisen avustajan palkkio ja kulukorvaus

Yksityiselle avustajalle vahvistetaan kohtuullinen palkkio tarpeellisista toimenpiteistä niihin käytetyn ajan perusteella ja välttämättömästä matkustamisesta johtuvasta ajanhukasta sekä korvaus kuluista. Palkkio ja kulukorvaus suoritetaan valtion varoista 20 §:n mukaisella omavastuuosuudella vähennettynä. Palkkion määräämistä varten avustajan on esitettävä yksityiskohtainen selvitys asiassa suorittamista toimenpiteistä ja kuluista, jollei sellaisen selvityksen esittäminen ole tarpeetonta. Jos selvitystä on tarkoitus käsitellä suullisessa käsittelyssä tuomioistuimessa, avustajan on toimitettava selvitys siihenastisista toimenpiteistä ja kuluista hyvissä ajoin ja viimeistään istuntopäivää edeltävänä arkipäivänä tuomioistuimelle ja tarvittaessa myös vastapuolelle. Virallisen syyttäjän on rikosasioissa lausuttava esitetystä palkkio- ja kuluvaatimuksesta, jos siihen vaatimuksen määrään nähden tai muuten on aihetta. Jos avustajaksi on määrätty henkilö, joka ei yleisesti hoida asianajotehtäviä kyseisessä tuomioistuimessa, korvataan matkustamisesta syntyvät lisäkulut ja ajanhukka ainoastaan, jos tällaisen avustajan käyttäminen on perusteltua. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin toimenpiteistä, joista palkkiota maksetaan, tuntipalkkion suuruudesta, asiakohtaisesta vähimmäispalkkiosta, korvattavista kuluista sekä niistä asia- ja avustajakohtaisista syistä, joiden perusteella palkkiota voidaan korottaa tai alentaa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää myös siitä, millä tavoin selvitys vaadituista palkkio- ja kulukorvauksista esitetään tuomioistuimelle, sekä siitä, milloin selvitystä tehdyistä toimenpiteistä ei tarvitse esittää. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Yksityiselle avustajalle vahvistetaan kohtuullinen palkkio tarpeellisista toimenpiteistä ja ajanhukasta sekä korvaus kuluista. Palkkio ja kulukorvaus suoritetaan valtion varoista 20 §:n mukaisella omavastuuosuudella vähennettynä. Palkkion määräämistä varten avustajan on esitettävä oikeusapupäätös ja yksityiskohtainen selvitys asiassa suorittamista toimenpiteistä ja kuluistaan. Virallisen syyttäjän on rikosasioissa lausuttava esitetystä palkkio- ja kuluvaatimuksesta, jos siihen vaatimuksen määrään nähden tai muuten on aihetta. Jos avustajaksi on määrätty henkilö, joka ei yleisesti hoida asianajotehtäviä kyseisessä tuomioistuimessa, korvataan matkustamisesta syntyvät lisäkulut ja ajanhukka ainoastaan, jos tällaisen avustajan käyttäminen on perusteltua. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin avustajalle maksettavien palkkioiden ja korvausten perusteista.

Siltä osin kuin oikeusapua annetaan tämän lain nojalla avustaja ei saa omavastuuosuu- den lisäksi periä muuta palkkiota tai korvausta oikeusavun saajalta. Muu sopimus on mitätön.

Jos avustaja on saanut tilapäisesti panna sijaansa toisen henkilön, voidaan sijaisen suorittamista avustajantehtävistä tuleva palkkio ja korvaus määrätä erikseen maksettavaksi hänelle.

Muutoksenhakutuomioistuin voi päättää, että avustajan palkkiota ja kuluja ei korvata valtion varoista, jos muutoksenhakemus on selvästi perusteeton.

18 § Palkkioiden ja korvausten määrääminen

Tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa pääasian käsittelevä tuomioistuin määrää yksityiselle avustajalle, todistajalle ja, jollei oikeusavun saajalla jo muuten ole lain mukaan

oikeutta maksuttomaan tulkkaukseen, tulkille valtion varoista maksettavan palkkion ja korvauksen sekä oikeusapua saaneelle maksettavat korvaukset. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa pääasian käsittelevä tuomioistuin määrää yksityiselle avustajalle, todistajalle ja tulkille valtion varoista maksettavan palkkion ja korvauksen sekä oikeusapua saaneelle maksettavat korvaukset.

Avustajalle tulevan palkkion ja korvauksen tuomioistuin määrää avustajan tehtävän päättyessä tuomioistuimessa. Palkkiosta ja korvauksesta tehdään pääasiasta annettavasta ratkaisusta erillinen päätös. Päätös annetaan pääasian ratkaisun yhteydessä tai samana päivänä. Käräjäoikeus, hallinto-oikeus ja vakuutus-oikeus ovat palkkiosta ja korvauksesta päätettäessä toimivaltaisia myös yhden lainoppineen tuomarin kokoonpanossa. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Avustajalle tulevan palkkion ja korvauksen tuomioistuin määrää avustajan tehtävän päättyessä tuomioistuimessa. Jos oikeusapu myönnetään koskemaan alemmassa oikeusasteessa suoritettuja toimenpiteitä vasta, kun pääasian käsittely siinä on päättynyt, muutoksenhakutuomioistuin määrää avustajan palkkion ja korvauksen myös alemmassa oikeusasteessa suoritetuista toimenpiteistä. Jos muutoksenhakua ei ajeta perille, palkkion ja kulukorvauksen määrää kuitenkin asiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuin. Jos tehtävä jatkuu pitkähkön ajan, voidaan palkkio ja korvaus määrätä puolivuositain tai erityisestä syystä lyhyemmältäkin ajalta. Avustajalle voidaan määrätä suoritettavaksi ennakkoa tehtävän hoitamisesta hänelle aiheutuvista huomattavista kuluista, jos siihen on erityinen syy.

Jos oikeusapua on haettu ennen asian ratkaisemista tuomioistuimessa, mutta oikeusaputoimisto päättää oikeusavun myöntämisestä vasta sen jälkeen ja pääasiaan on haettu muutosta, taikka jos muutoksenhakutuomioistuin hyväksyy ratkaisupyynnöstä tehdyn valituksen eikä pääasia ole enää alemmassa tuomioistuimessa vireillä, muutoksenhakutuomioistuin määrää avustajan palkkion ja korvauksen myös alemmassa oikeusasteessa suoritetuista toimenpiteistä. Muussa tapauksessa palkkion ja korvauksen määrää asiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuin. Jos tehtävä jatkuu pitkähkön ajan, voidaan palkkio ja korvaus määrätä puolivuositain tai erityisestä syystä lyhyemmältäkin ajalta. Avustajalle voidaan määrätä suoritettavaksi ennakkoa tehtävän hoitamisesta hänelle aiheutuvista huomattavista kuluista, jos siihen on erityinen syy. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 lisätty 3 momentti tulee voimaan 1.12.2009.

Todistajalle ja oikeusapua saaneelle tulevien korvausten määräämisestä sekä niiden ja muiden todistelukustannusten suorittamisesta ja muutoksenhakemisesta korvauksen määrää koskevaan ratkaisuun on voimassa, mitä tuomioistuimessa kuullulle todistajalle valtion varoista maksettavista korvauksista säädetään.

Virallinen syyttäjä voi niissä asioissa, joissa hän on toiminut syyttäjänä, hakea muutosta avustajan palkkion ja korvauksen määrää koskeviin ratkaisuihin.

Oikeusaputoimisto määrää avustajalle ja tulkille maksettavan palkkion ja korvauksen asioissa, joita ei käsitellä tuomioistuimessa.

19 § Todistelukustannusten korvaaminen eräissä tapauksissa

Jos oikeusavun saajan nimeämän todistajan kuuleminen on ollut selvästi aiheetonta, oikeusavun saaja voidaan velvoittaa korvaamaan valtiolle sen varoista todistajalle maksettavaksi määrätty korvaukset.

20 § Omavastuuosuuden määrääminen

Omavastuuosuuden määrä lasketaan vahvistetusta avustajan palkkiosta ja kulukorvauksesta arvonlisäveroineen. Jos oikeusapua myönnettäessä määrätty omavastuuosuus muodostuisi oikeusapua saaneen taloudellisiin oloihin nähden selvästi kohtuuttomaksi, omavastuuosuuden määrää voidaan alentaa. Omavastuuosuus on asiakohtainen. Omavastuuosuudesta tai sen osasta voidaan periä ennakkosuoritus.

Kun yksityinen oikeusavustaja on antanut oikeusapua osakorvausta vastaan tuomioistuimen käsittelemässä asiassa, 18 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitetun tuomioistuimen on varattuaan oikeusapua saaneelle tilaisuuden lausua laskun oikeellisuudesta velvoitettava oikeusavun saaja suorittamaan avustajalleen oikeusavun omavastuuosuuden samalla kun se määrää valtion varoista avustajalle maksettavan palkkion. Tilaisuutta lausua laskun oikeellisuudesta ei tarvitse kuitenkaan varata, jos avustaja ilmoittaa oikeusavun saajan hyväksyneen laskun. Muussa tapauksessa oikeusaputoimisto määrää omavastuuosuuden suuruuden. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Kun yksityinen oikeusavustaja on antanut oikeusapua osakorvausta vastaan tuomioistuimen käsittelemässä asiassa, 18 §:n 2 momentissa mainittu tuomioistuin, varattuaan oikeusapua saaneelle tilaisuuden lausua laskun oikeellisuudesta, velvoittaa oikeusavun saajan suorittamaan avustajalleen oikeusavun omavastuuosuuden samalla kun se määrää valtion varoista avustajalle maksettavan palkkion. Muussa tapauksessa oikeusaputoimisto määrää omavastuuosuuden suuruuden.

Yksityiselle avustajalle maksettavaksi tuomitulle omavastuuosuudelle on vaadittaessa määrättävä vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut tuomitsemispäivästä. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 3 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Yksityiselle avustajalle maksettavaksi tuomitulle omavastuuosuudelle on vaadittaessa määrättävä vuotuista viivästyskorkoa korkolain (633/1982) 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan siitä lähtien, kun kuukausi on kulunut tuomitsemispäivästä.

21 § Korvauksen periminen ulosottoteitse ja viivästyskorko

Oikeusaputoimiston päätöksen nojalla saadaan oikeusavun saajalta ulosottaa valtiolle tuleva omavastuuosuus, ne valtion varoista oikeusavun saaneen puolesta maksetut kulut, jotka eivät kuulu oikeusavun etuuksiin, sekä oikeusapumaksu ilman tuomiota tai päätöstä siten kuin verojen ja maksujen perimisestä ulosottoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Ennen perimistoimenpiteisiin ryhtymistä oikeusaputoimiston on varattava maksuvelvolliselle tilaisuus tulla kuulluksi.

Jos valtiolle tulevaa omavastuusuutta tai oikeusapumaksua ei ole suoritettu eräpäivänä, viivästyneelle määrälle saadaan periä vuotuisena viivästyskorkona korkolain 4 §:n 1 momentin mukainen viivästyskorko kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona maksuvelvollisuutta koskeva tuomioistuimen päätös on ollut asianosaisen saatavissa tai jona maksuvelvolliselle on lähetetty lasku. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 2 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Jos valtiolle tulevaa omavastuusuutta tai oikeusapumaksua ei ole suoritettu eräpäivänä, viivästyneelle määrälle saadaan periä vuotuisena viivästyskorkona korkolain 4 §:n 3 momentin mukainen viivästyskorko kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona maksuvelvollisuutta koskeva tuomioistuimen päätös on ollut asianosaisen saatavissa tai jona maksuvelvolliselle on lähetetty lasku.

22 § Oikeusavun saajan vastapuolen korvausvelvollisuus

Jos oikeusavun saajan vastapuoli olisi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun, oikeudenkäynnistä rikosasiassa annetun lain 9 luvun tai hallintolainkäyttölain 13 luvun nojalla velvollinen korvaamaan oikeusavun saajan oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osittain, hänet on veloitettava korvaamaan vastaavasti valtiolle sen varoista tämän lain nojalla asiassa maksettavaksi määrättyt kustannukset ja julkisen oikeusavustajan arvioitu palkkio korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona maksuvelvollisuutta koskeva tuomioistuimen päätös on ollut asianosaisen saatavissa. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Jos oikeusavun saajan vastapuoli olisi oikeudenkäymiskaaren 21 luvun, oikeudenkäynnistä rikosasiassa annetun lain 9 luvun tai hallintolainkäyttölain 13 luvun nojalla velvollinen korvaamaan oikeusavun saajan oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osittain, hänet on veloitettava korvaamaan vastaavasti valtiolle sen varoista tämän lain nojalla asiassa maksettavaksi määrättyt kustannukset ja julkisen oikeusavustajan arvioitu palkkio korkolain 4 §:n 3 momentin mukaisine viivästyskorkeineen kuukauden kuluttua siitä päivästä, jona maksuvelvollisuutta koskeva tuomioistuimen päätös on ollut asianosaisen saatavissa.

Jos oikeusapua on myönnetty taannehtivasti koskemaan sellaisia kustannuksia, jotka oikeusavun saajan vastapuoli on alemman oikeusasteen lainvoimaisella tuomiolla veloitettu oikeudenkäyntikulujen korvauksena suorittamaan oikeusavun saajalle, oikeus tuomittuihin oikeudenkäyntikuluihin siirtyy valtiolle sen varoista suoritettavaa määrää vastaavalta osalta.

Julkisen oikeusavustajan on annettava selvitys asiassa suorittamistaan toimista ja aiheutuneista kuluista.

23 § Oikeusapu ulkomailla käsiteltävässä asiassa

Ulkomailla käsiteltävissä asioissa oikeusapu kattaa yleisen oikeudellisen neuvonnan.

Erityisen painavista syistä oikeusministeriö voi myöntää 1 momentissa tarkoitettua laajemman oikeusavun ulkomailla käsiteltävään asiaan. Näissä asioissa oikeusministeriö määrää valtion varoista suoritettavat välttämättömät palkkiot ja korvaukset.

Oikeusministeriön asetuksella voidaan säätää ulkomailla käsiteltävissä asioissa annettavan oikeusavun enimmäismäärästä sekä oikeusapuhakemuksen tekemisestä ja sisällöstä.

4 LUKU

Muutoksenhaku

24 § Oikeusaputoimiston päätöksen saattaminen tuomioistuimen tutkittavaksi

Oikeusaputoimiston tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi (*ratkaisupyynnö*). Ratkaisupyynnö on tehtävä 30 päivän kuluessa oikeusaputoimiston päätöksen tiedoksi saamisesta, kuitenkin ennen kuin pääasian ratkaisu tulee lainvoimaiseksi. Ratkaisupyynnö on toimitettava päätöksen tehneelle oikeusaputoimistolle. Se on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on ilmoitettava se oikeusaputoimiston päätös, jota ratkaisupyynnö koskee, sekä miltä osin ja millä perusteella hakija on päätökseen tyytymätön. (19.12.2008/927)

L:lla 927/2008 muutettu 1 momentti tulee voimaan 1.12.2009. Aiempi sanamuoto kuuluu:

Oikeusaputoimiston tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi (*ratkaisupyynnö*). Ratkaisupyynnö on tehtävä 30 päivän kuluessa oikeusaputoimiston päätöksen tiedoksi saamisesta. Ratkaisupyynnön voi tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa kuitenkin tehdä aina siihen asti, kunnes pääasia on ratkaistu lainvoimaisesti. Ratkaisupyynnö on toimitettava päätöksen tehneelle oikeusaputoimistolle. Se on tehtävä kirjallisesti, ja siinä on ilmoitettava se oikeusaputoimiston päätös, jota ratkaisupyynnö koskee, sekä miltä osin ja millä perusteella hakija on päätökseen tyytymätön.

Oikeusaputoimiston on viipymättä toimitettava ratkaisupyynnö sen tuomioistuimen tutkittavaksi, jossa pääasia on käsiteltävänä tai jonka toimivaltaan pääasian tutkiminen kuuluu. Jos pääasian käsittely tuomioistuimessa on päättynyt eikä muutoksenhakua varten säädetty aika ole kulunut umpeen, ratkaisupyynnö on toimitettava asiaa viimeksi käsitelleen tuomioistuimen tutkittavaksi. Jos oikeusapupäätös koskee asiaa, jota ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, tai asiaa, jota koskevasta päätöksestä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, ratkaisupyynnö toimitetaan sen hallinto-oikeuden tutkittavaksi, jonka tuomiopiirissä oikeusapupäätöksen tehnyt oikeusaputoimisto sijaitsee. Tuomioistuin, jolle oikeusaputoimisto on osoittanut ratkaisupyynnön, on toimivaltainen tutkimaan asian.

Oikeusaputoimiston tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei muussa laissa toisin säädetä.

25 § Itseoikaisu oikeusaputoimistossa

Oikeusaputoimisto voi itse oikaista tekemänsä päätöksen, jos 24 §:ssä mainittu ratkaisupyynnö antaa siihen aiheita.

Oikaisupäätöksestä on heti ilmoitettava ratkaisupyynnön tehneelle hakijalle. Päätös voidaan toimittaa hakijalle 11 §:n 1 momentissa mainitulla tavalla.

26 § Muutoksenhaku

Tuomioistuimen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla pääasian yhteydessä tai, jos päätös on tehty ennen pääasian ratkaisemista, erikseen noudattaen, mitä valittamisesta pääasiassa säädetään.

Jos hallinto-oikeuden päätös koskee oikeusavun antamista asiassa, jota ei voida saattaa tuomioistuimen tutkittavaksi, tai asiassa, jota koskevasta päätöksestä valitetaan suoraan korkeimpaan hallinto-oikeuteen, oikeusapupäätökseen saa hakea muutosta vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valitusluvan myöntämisen perusteet ovat:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeää saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on painava taloudellinen tai muu syy.

27 § Käsittely tuomioistuimessa

Tuomioistuimen on käsiteltävä pääasiasta erillisenä ratkaistava oikeusavun myöntämistä, muuttamista ja lakkaamista koskeva asia kiireellisenä. Pääasiasta erillisenä ratkaistava oikeusapua koskeva asia käsitellään käräjäoikeudessa noudattaen soveltuvin osin, mitä hakemusasioiden käsittelystä säädetään, ja hallinto-oikeudessa sekä vakuutusosoikeudessa noudattaen soveltuvin osin, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Käräjäoikeus, hallinto-oikeus ja vakuutusosoikeus voivat ratkaista oikeusapua koskevan asian myös yhden lainoppineen tuomarin kokoonpanossa. Jos hakija ei ole päätöstä annettaessa paikalla ja muutoksenhaku edellyttää tyytymättömyyden ilmoittamista, päätöksen antamispäivä on ilmoitettava hakijalle kirjallisesti hyvissä ajoin ennen päätöksen antamista silloin, kun asiaa ei ratkaista pyynnön mukaisesti.

5 LUKU

Erinäiset säännökset

28 § Toimenpiteet oikeusapuhakemuksen hylkäämisen yhteydessä

Jos oikeusaputoimisto on hylännyt oikeusapuhakemuksen ja päätös on saatettu tuomioistuimen tutkittavaksi, julkisen oikeusavustajan on oikeusavun hakijan pyynnöstä huolehdittava niistä toimenpiteistä, jotka ovat välttämättömiä hakijan oikeuksien säilyttämiseksi siihen saakka, kunnes asia on ratkaistu tuomioistuimessa. Jos tuomioistuin pysyttää oikeusaputoimiston päätöksen, hakijalta peritään korvaus suoritetuista toimenpiteistä. Korvauksesta tai sen osasta voidaan periä ennakkosuoritus.

28 a § (19.11.2004/972) Oikeusapuhakemusten toimittaminen Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä

Oikeusaputoimistot voivat toimia oikeussuojakeinojen parantamisesta rajat ylittävissä riita-asioissa vahvistamalla oikeusapuun kyseisissä riita-asioissa liittyvät yhteiset vähimmäisvaatimukset annetussa neuvoston direktiivissä 2003/8/EY tarkoitettuina lähetettävänä ja vastaanottavana viranomaisina. Valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, mitkä oikeusaputoimistot hoitavat näitä tehtäviä. Lisäksi myös oikeusministeriö toimii mainitussa direktiivissä tarkoitettuna lähetettävänä viranomaisena valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädettävissä asioissa.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua lähetettävää viranomaisena on maksutta avustettava oikeusavun hakijaa hankkimaan oikeusapuhakemuksen käsittelemiseksi tarpeelliset liitteet sekä hakemuksen ja liitteiden käännökset. Kääntämisestä aiheutuneet kustannukset maksetaan valtion varoista.

Lähetettävää viranomaisena on lähetettävä oikeusapuhakemus toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle vastaanottavalle viranomaiselle 15 päivän kuluessa siitä, kun se on vastaanottanut vaadittavat tiedot sisältävän hakemuksen liitteineen sekä tarvittaessa hakemuksen ja liitteiden käännökset. Lähetettävä viranomaisena voi kuitenkin kieltäytyä hakemuksen lähettämisestä, jos hakemus on ilmeisen perusteeton tai jos siinä on selvästi kyse muusta kuin 1 momentissa mainitun direktiivin soveltamisalaan kuuluvasta asiasta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä menettelystä, jota noudatetaan tässä pykälässä tarkoitettua oikeusapuhakemuksen lähettämiseksi ja vastaanottamisessa. Valtioneuvoston asetuksella säädetään myös siitä, millä muulla kuin suomen tai ruotsin kielellä oikeusapuhakemus voidaan tehdä 1 momentissa tarkoitettulle vastaanottavalle viranomaiselle.

29 § Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan oikeusministeriön asetuksella.

30 § Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2002.

Tällä lailla kumotaan maksuttomasta oikeudenkäynnistä 2 päivänä helmikuuta 1973 annettu laki (87/1973) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen sekä yleisestä oikeusavusta 6 päivänä helmikuuta 1998 annettu laki (104/1998).

Lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin voidaan ryhtyä ennen lain voimaantuloa.

31 § Siirtymäsäännökset

Mitä muussa laissa säädetään maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetusta laista tai yleisestä oikeusavusta annetusta laista, noudatetaan niiden sijasta soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään.

Asiassa, jossa ennen tämän lain voimaantuloa on myönnetty maksuton oikeudenkäynti, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Asiassa, johon ennen tämän lain voimaantuloa on myönnetty yleistä oikeusapua, sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

HE 82/2001, LaVM 22/2001, EV 182/2001

Muutossäädösten voimaantulo ja soveltaminen:

19.11.2004/972:

Tämä laki tulee voimaan 30 päivänä marraskuuta 2004.

HE 180/2004, LaVM 9/2004, EV 151/2004, Neuvoston direktiivi 2003/8/EY (32003L0008); EYVL N:o L 26, 31.1.2003, s. 41

19.12.2008/927:

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä joulukuuta 2009.

Ennen lain voimaantuloa myönnettyyn oikeusapuun sovelletaan 3 §:ää sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa. Tällaiseen oikeusapuun ei sovelleta 3 b §:ää.

Oikeusapuun, jota on haettu ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan 13 §:ää sellaisena kuin se oli voimassa tämän lain voimaan tullessa.

HE 103/2008, LaVM 12/2008, EV 142/2008